

Po stopách amerických rév – *Vitis labrusca* & *varia*

MUDr. Martin Křístek

Concord selektoval v roce 1849 mezi 22 000 semenáči *Vitis labrusca* Ephraim Wales Bull v městečku Concord (stát Massachusetts). Stejnomená odrůda je na rozdíl od amerických rév samosprašná, což předpokládá přítomnost

genů *Vitis vinifera*. Vzhledem k jiným (mj. sensorickým) charakteristikám mezi předky s určitostí převládá *Vitis labrusca*. Dle některých autorů se jedná o přirozené opylení divoce rostoucí *Vitis labrusca* odrůdou *Catawba* (byla ve výsadbě E. W. Bulla). Temně modré až fialové zbarvené „slip-skin“ bobule (při stisknutí prsty dužina snadno vyklouzne ze slupky) s vůní „liščiny“ (aroma přezrálých až nahnílých jahod) se využívají k výrobě vinného želé a bonbonů s příchutí hroznů (obojí běžně dostupné ve všech státech USA), jsou hlavním zdrojem červeného hroznového moštu (slouží některým církvím jako nealkoholická alternativa vína) a v menší míře jsou surovinou pro výrobu převážně sladkých červených košer vín. Roční produkce činí 400 000 tun (8 % celkové sklizně hroznů v USA). Hlavními pěstelskými regiony jsou oblast Velkých jezer (zejm. státy New York, Pensylvánie, Michigan) a tichomořský severozápad (stát Washington).

Méně rozšířenou modrou odrůdou s typickou vůní „liščiny“ a vyšším obsahem kyselin je *Catawba*. Genotypu náhodného semenáče ze Severní Karolíny (název podle řeky Catawba a stejnojmenného indiánského kmene) opět dominuje *Vitis labrusca* s menší účastí *Vitis vinifera*. O propagaci odrůdy, která se před 150 lety stala jednou z nejpobulárnějších v USA (prvním americkým šumivým vínem byla *Catawba* z Ohio), se počátkem 19. století zasloužil pionýr amerického vinařnictví John Adlum. Dnes je kultivar využíván k produkci červeného vína, hroznového moštu, marmelády a vinného želé.

Nejpěstovanější bílou odrůdou Severní Ameriky s výjimkou Kalifornie je *Niagara*. Její domovinou je *Niagara County* (stát New York),

Liščí révu (Vitis labrusca) znají vinaři-zahrádkáři v České republice jako Charvát nebo-li Noah (Vitis labrusca x Vitis riparia). V Rakousku (jižní Burgenland) jsou odrůdy s podílem Vitis labrusca Delaware, Concord a Elvira součástí krajové speciality, bílé či růžové kupáže přímořských hybridů Uhudler. Nejvíce ve světě rozšířenou původní americkou révu zastupují ve vinicích USA zejména Concord (80 %), Catawba, Delaware a Niagara.

kde C. L. Hoag a B. W. Clark zkrížili v roce 1868 *Concord x Cassidy (Vitis labrusca x Vitis vinifera)*. Novošlechtění se vedle zelenkavé barvy bobulí vyznačuje aromatickým profilem zahrnujícím „liščinu“, jasmín, citrusy i petrolejové tóny. Využití nachází jako stolní hrozen (lokálně, špatně snáší transport), surovina pro výrobu bílého vína, marmelády a hlavní zdroj bílého hroznového moštu v USA. Nejvíce je rozšířena ve státech New York, Pensylvánie, Michigan, Ohio a Washington, pěstuje se také v Kanadě (Ontario) a Brazílii.

Další kultivar využitelný k produkci bílého (příp. růžového) vína **Delaware** pochází údajně z vinice Josepha Bonaparta (bratr císaře Napoleona), který v roce 1812 přesídlil ze Španělska do New Jersey. Populární odrůdou se stal v 50. letech 19. století zásluhou George Campbella z Delaware County (Ohio). Rodičovské odrůdy nebyly identifikovány, někteří autoři uvádějí křížení *Vitis labrusca*, *Vitis vinifera* a hybridu s podílem *Vitis aestivalis*. Nepochybný je zvláště významný příspěvek *Vitis vinifera* (absence obtěžující „liščiny“, nezbytnost štěpování, citlivost k peronospoře). Slupka bobulí je „slip-skin“, růžová až světle červená, vína jsou suchá, sladká, šumivá i ledová (zvláště cenná). Oblíbená je vinaři severovýchodu (stát New York, Ohio) a středozápadu USA, jako stolní hrozen je populární v Japonsku.

Hazlitt Red Cat New York Catawba /Baco Noir – malinově růžová barva, aroma jahodové zavařeniny, méně harmonické s vyšším zbytkovým cukrem (**).

Hazlitt White Cat New York Niagara – světle žlutozelená barva, výrazná vůně lesních jahod, středně plné, polosladké s vyšší kyselinou (**½).

Severní Karolína

Severní Karolína je v rámci USA 10. největším producentem hroznů a 12. největším výrobcem vína. V roce 2004 bylo z celkové plochy 445 ha vinic sklizeno 3 500 tun hroznů v hodnotě 3,4 milionů \$ (hodnota vína 34 milionů \$). „Bunch grapes“ (*Vitis vinifera*, *Vitis labrusca* a přímořské hybridy) jsou vysazovány v regionech Piedmont a podhůří Appalačských hor (vlhké podnebí Atlantské nížiny neto-

lerují pro náchylnost k Pierceově chorobě). Naopak Muscadine (*Vitis rotundifolia*) preferuje pobřežní Atlantskou nížinu a východní Piedmont (rezistentní vůči Pierceově chorobě, avšak málo mrazuvzdorná).

Biltmore Estate

Nejnávštěvovanější vinařství USA nestojí v Kalifornii, ale v městečku Asheville v Severní Karolině. Historie Biltmore Estate je spjata s rodinou Vanderbilt: George Vanderbilt vybudoval soběstačnou zemědělskou usedlost (kravín, drůbežárna, farma, mlékárna), vnuk William a pravnucek Cecil uznávané rodinné vinařství. První vinici (přímoplošné hybridy) vysadili v roce 1971, později přibyla další (Chardonnay, Riesling, Viognier, Cabernet Franc, Cabernet Sauvignon a Merlot) na břehu French Broad River (problémem byla bobří kolonie, využívající opěrné sloupky jako stavební materiál). Dalším logickým krokem byla přestavba mlékárny ve sklepní hospodářství s degustační místností a restaurací. Filozofie vinařství, jehož nabídku dnes tvoří 40 vín, zní: „Nechme hovořit ovoce!“ Barikové sudy jsou využívány minimálně a šumivá vína jsou vyráběna tradiční metodou. V posledních letech bylo vinařství navštíveno až milionem zákazníků ročně.

Biltmore Cabernet Sauvignon – granátová barva, vůně ostružin, černého rybízu, čokolády, harmonické, perzistentní s mohutnější tanninovou strukturou (****).

Biltmore American Riesling – světle slámově žlutá barva, tóny petroleje i jablečného kompotu, plné, polosuché a velmi dlouhé (**½).

Nové Mexiko

Nové Mexiko je nejstarším státem USA, na jehož území byla vysazena réva vinná ke komerčním účelům. O sto let dříve než v Kalifornii bylo na jihu údolí Rio Grande františkánskými mnichy roku 1662 vyrobeno mešní víno z odrůdy Mission (*Vitis vinifera*). V roce 1880 dosáhla plocha vinic 1275 ha, ale počátkem 20. století (1914) vinařství prakticky zaniklo (3 ha). Od počátku 80. let (162 ha) byla zahájena obnova a roku 1990 zaujímaly vinice 1 780 ha (tj. 26 500 hl vína). Potenciální plocha

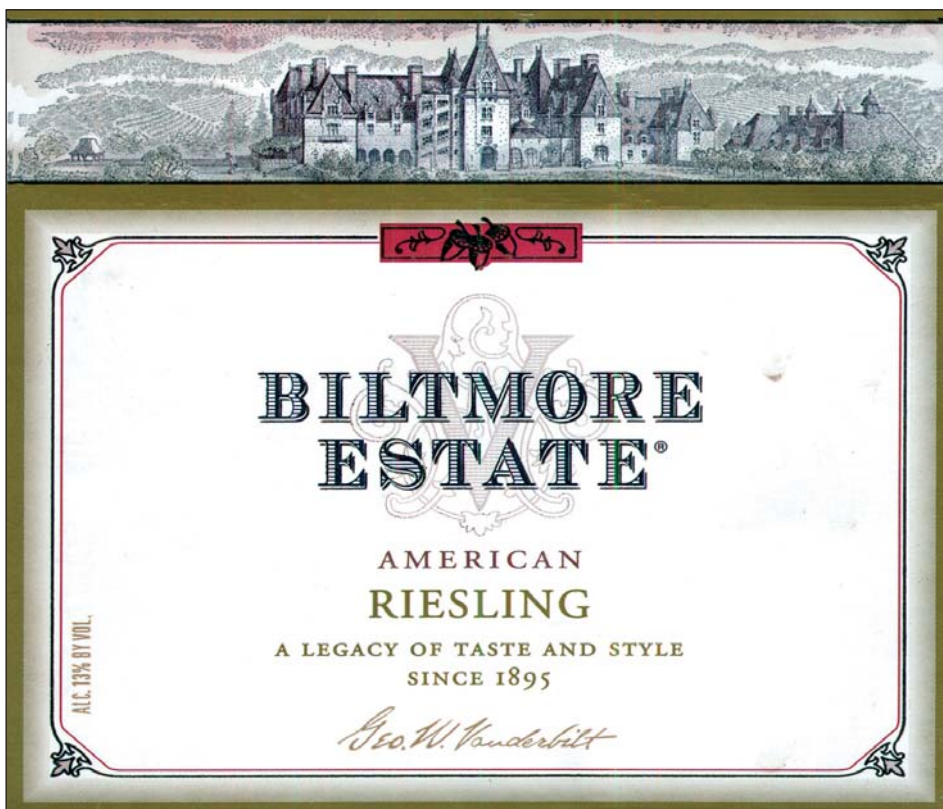
k dalším výsadbám činí 28 300 ha. Na jihu se dobře adaptovaly odrůdy *Vitis vinifera*, sever je územím amerických a francouzských přímoplodných hybridů. Podnebí Nového Mexika je příliš suché a horké, pěstování révy umožňuje důmyslný závlahový systém v povodí Rio Grande a lokalizace vinic ve vyšších nadmořských výškách, kde profitují z nočního poklesu teplot o 20 °C.

Gruet Winery

V roce 1983 navštívil francouzský majitel vinařství Gruet et Fils (Champagne) skupinu krajanů, obdělávajících vinice 270 km jižně od Albuquerque. Velmi výhodná cena pozemků přiměla Gilberta Grueta k založení jedné z nejvýše položených vinic USA (1 310 m n. m.). Písečná a jílovitá půda spolu se srážkovým deficitem údajně zaručují stálost sklizně bez nutnosti použití pesticidů. Veškeré technologické zařízení bylo dovezeno z Francie. Šumivá vína z odrůd Chardonnay a Pinot Noir jsou vyráběna klasickou metodou a zrají minimálně 24 měsíců. Objem roční produkce dosahuje půl milionu lahví, které jsou distribuovány do 47 států USA.

Gruet Brut Blanc de Noirs – jemné perlení, velmi světle žlutá barva, biskvitová vůně s tóny venkovského dvorku, mohutné, svěží a dlouze dozrávajcí (****).

fota archiv autora a Wikipedia

American Riesling ze Severní Karolíny

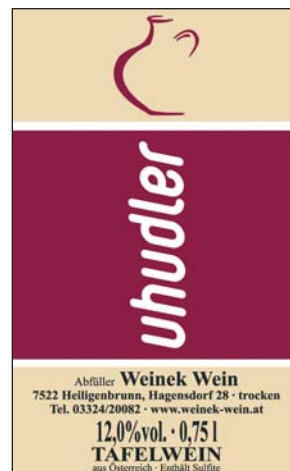
Blanc de Noirs z Nového Mexika

Vitis labrusca na výstavě hroznů Slezska ve Velkých Hořticích

Vitis labrusca (zdroj: Wikipedia)

A nakonec jedna „liščí“ krajová specialita: Uhudler – stolní víno z jižního Burgenlandu